

דו"ח הוועדה להערכת איכות של התוכניות להוראת חינוך מיוחד

המכללה האקדמית אחווה

2022

תשפ"ב

תוכן עניינים

תוכן עניינים

3	פרק 1 : רקע
4	פרק 2 : תהליכי העבודה של הוועדה
5	פרק 3 : הערכת האיכות של תכנית הלימודים להוראת חינוך מיוחד במכללת אחווה
5	3.1 הנהלה ומבנה המכללה
6	3.2 סגל התכנית
7	3.3 תכנית הלימודים
8	3.4 הכשרה מעשית
9	3.5 סטודנטים ובוגרים
10	3.6 מגוון
10	3.7 תשתיות
11	3.9 מחקר
13	פרק 4 : סיכום והמלצות
15	נספח 1 – סדר יום ביקור הוועדה

פרק 1: רקע

בהתאם להחלטתה להעריך את תוכניות הלימודים להכשרת עובדי הוראה בתחום החינוך מיוחד, מינתה המועצה להשכלה גבוהה (מל"ג) את הוועדה להערכת איכות של התחום בהרכב הבא:

- פרופ' טלי היימן, האוניברסיטה הפתוחה, יו"ר
- פרופ' תומס גומפל, בית הספר לחינוך, האוניברסיטה העברית.
- פרופ' סיגל עדן, הפקולטה לחינוך אוניברסיטת בר אילן
- ד"ר גלעדה אבישר, המכללה האקדמית בית ברל
- ד"ר היידי פלביאן, בית הספר לחינוך, המכללה האקדמית אחוה

הגב' קרן חרושצ'וב ריכזה את עבודת הוועדה מטעם המועצה להשכלה גבוהה.

עם תחילת עבודת הוועדה במאי 2022, פרופ' חפציבה ליפשיץ הודיעה על פרישתה מהרכב הוועדה מסיבות אישיות ולא השתתפה בכתיבת הדוחות.

במסגרת עבודתה התבקשה הוועדה:

1. לבחון את דוחות ההערכה העצמית שהוגשו על ידי המוסדות המקיימים תוכניות לימודים להכשרת עובדי הוראה בתחום חינוך מיוחד ולקיים ביקורים במוסדות אלה.
2. להגיש למל"ג דו"ח פרטני עבור כל אחת מתוכניות הלימודים הכולל את ממצאי הוועדה והמלצותיה.
3. להגיש למל"ג דו"ח כללי הכולל הערות רוחביות בנוגע לתחום המוערך ולמקומו במערכת ההשכלה הגבוהה ובישראל בכלל.

תהליך ההערכה כולו התבצע בהתאם להנחיות המל"ג לכתיבת דו"ח הערכה עצמית במכללות לחינוך מפברואר 2022.

פרק 2: תהליכי העבודה של הוועדה

בשל משבר הקורונה התקיימה חלק מעבודת הוועדה באופן מקוון. הוועדה התכנסה לראשונה ב-20.3.2022. בישיבתה דנה הוועדה בנושאים עקרוניים הנוגעים למערכת ההשכלה הגבוהה בישראל, לפעילות הערכת האיכות בכלל ובמכללות האקדמיות לחינוך בפרט.

במסגרת פעילותה קיימה הוועדה ביקורים בכל המכללות האקדמיות לחינוך אשר מוסמכות להעניק תארים בתחום הוראת חינוך מיוחד. הביקורים התקיימו בין החודשים מאי 2022 וינואר 2023.

במהלך החודשים מאי עד יולי 2022, נערכו הביקורים במכללות הבאות: אורנים - המכללה האקדמית לחינוך, סמינר הקיבוצים - המכללה לחינוך לטכנולוגיה ולאומנויות, האקדמית גורדון - המכללה לחינוך, המכללה האקדמית אחוה, המרכז האקדמי לוינסקי וינגייט, המכללה האקדמית בית ברל, האקדמית חמדת, המכללה האקדמית הערבית לחינוך בישראל - חיפה, המכללה האקדמית לחינוך תלפיות, אלקאסמי - מכללה אקדמית לחינוך.

במהלך החודשים נובמבר עד ינואר 2023, נערכו הביקורים במכללות הבאות: המכללה לחינוך על שם קיי, המכללה האקדמית לחינוך גבעת וושינגטון, המכללה האקדמית לחינוך ע"ש דוד ילין, מכללת סכנין, מכללת ירושלים, המכללה האקדמית תל-חי - הקמפוס לחדשנות בחינוך ובהוראה בקצרין (לשעבר "המכללה האקדמית אוהלו בקצרין"), המכללה האקדמית הרצוג, מכללת שאנן - האקדמיה הדתית לחינוך, מכללת אמונה - אפרתה, אורות ישראל - מכללה אקדמית לחינוך.

במהלך הביקורים נפגשה הוועדה עם בעלי תפקידים בהנהלת המוסד, עם הנהלת התוכנית, עם הסגל האקדמי ועם סטודנטים ובוגרים.

בשל המספר הרב של המוסדות המקיימים תוכניות לימודים בתחום זה, התפצלה הוועדה לשני צוותים; כל צוות ביצע הערכת איכות בכעשרה מתוך עשרים המוסדות שבבדיקה. כמו כן, עבודת הוועדה התחלקה כך שבכל מוסד ביקרו בין שניים לארבעה חברי ועדה.

דו"ח זה עוסק בחוג לחינוך מיוחד במכללה האקדמית אחוה. ביקור הוועדה במכללה התקיים בתאריך 1.12.5.2022¹.

בביקור במכללה האקדמית אחוה השתתפו מבין חברי הוועדה: פרופ' טלי היימן, פרופ' תומס גומפל. פרופ' חפציבה ליפשיץ השתתפה בביקור אך פרשה מהוועדה בסמוך לביקור ולא נטלה חלק בכתובת הדו"ח.

הוועדה מודה להנהלה הבכירה במוסד ולתוכנית לחינוך מיוחד על דו"ח ההערכה העצמית ועל קבלת הפנים והאירוח האדיב בעת יום הביקור של נציגי הוועדה במוסד.

---

¹סדר יום ביקור הוועדה מצורף בנספח 1 לדוח זה

פרק 3: הערכת האיכות של תכנית הלימודים להוראת חינוך מיוחד במכללת אחווה

דו"ח זה מתייחס למצב הקיים בעת ביקור הוועדה במוסד ואינו מתייחס לשינויים שחלו מאז. דו"ח זה מתעד את המסקנות אליהן הגיעה ועדת הערכת האיכות בהתבסס על המסמכים אשר נמסרו על ידי המוסד, מידע שהתוסף במהלך השיחות במוסד, דיונים והבחנות של הוועדה ומידע אשר זמין לוועדה.

3.1 הנהלה ומבנה המכללה

במכללת אחווה שלוש תכניות בחינוך מיוחד: חינוך מיוחד לתואר ראשון BA, תואר שני MA, ותכנית להסבת אקדמאים. תכניות אלו מתמקדות במסלול לגיל 21-6 או מסלול המשלב חינוך מיוחד והגיל הרך.

ההנהלה ציינה את הקשר הבינלאומי כדוגמת משלחת מרצים בחינוך מיוחד לאוקראינה ושיתוף פעולה עם הגוינט. כמו כן ישנם גם פרויקטים של שילוב חברתי. באופן כללי, ניכר כי המכללה רואה את החוג לחינוך המיוחד כמרכזי ומושקעת בקידומות של החוג.

קראנו בדו"ח ההערכה העצמית כי המכללה פועלת להנגיש חומרים ומרחבים לסטודנטים ע"י הצגת נושא ההנגשה באוריינטציה לסטודנטים שנה א', בהנגשת הבחינות למגוון מוגבלויות וכן דרך מכשירים ומבנים המאפשרים נגישות לאנשים בעלי מוגבלויות פיזיות. בשיחות התרשמנו כי המכללה רואה את נושא ההנגשה כחשוב. המכללה מדווחת כי היא פועלת לבניה של חברה ישראלית מגוונת ושהיא רואה את הנושא של מגוון כאחת החוזקות של המוסד. המכללה עושה מאמצים ואף מצליחה לגייס סטודנטים ממגזרים שונים (כגון סטודנטים בדואים, בני העדה האתיופית, פלסטיניים, חילונים ודתיים) ואזורים גיאוגרפיים שונים (ערים, קיבוצים, מושבים וכפרים), אך לא ראינו תוכניות ספציפיות לגיוס סטודנטים עם מוגבלויות גלויות או סמויות. אף על פי שהמכללה מדווחת על חשיבות נושא המגוון בקרב הסטודנטים, לא ראינו תוכניות לגיוס אנשי סגל מגוונים (מאזורים שונים, מגזרים שונים ו/או עם מוגבלויות).

חזון המכללה מתבסס על רעיון ברור לפיו הבוגרים יובילו את חינוך דור העתיד. המכללה שמה דגש על הישגים על הישגי סטודנטים גבוהים. אחת ממטרות המחלקה לחינוך מיוחד היא להכשיר סטודנטים להוראה ולחינוך של תלמידים בעלי מוגבלויות בגנים ובבתי ספר, כך שיוכלו להשתלב בצורה מיטבית בשדה החינוכי. המכללה מצהירה כי היא מאזנת בין הלימודים התיאורטיים לבין הלימודים הדידקטיים. ניכר כי המכללה שומרת על קשר עם בוגריה ומדיווחיהם הם מתקבלים בברכה במוסדות החינוך. רבים מהסטודנטים בשנת עבודתם הראשונה מדווחים, כי הם חשים שהמחלקה לחינוך המיוחד נתנה להם כלים להשתלב בגנים ובבתי הספר. יתר על כן, לחלקם יש תחושה שהם באים עם ידע עדכני יותר מהמורים בשטח. היעד הינו להכשיר את מורי העתיד למנהיגות ולמקצועיות תוך התייחסות לריבוי התרבויות המאפיינות את החברה הישראלית. תכניות הלימודים נועדו לפתח את הידע והמיומנויות של המורה לעתיד ובד בבד להעצים את המורה ולהכינה לתפקידה המחנך וכמשפיעה.

למחלקה לחינוך המיוחד חזון ממוקד ההשתלבות של תלמידים עם צרכים חינוכיים מיוחדים בכיתה הטרוגנית, יחד עם זאת היחידה מכירה בעובדה שבמדינת ישראל, תלמידים רבים עוד לומדים במסגרות נפרדות, ועל כן, המכללה מכשירה פרחי הוראה עם ידע וניסיון בחינוך המכיל וגם בחינוך הנפרד.

הליך השגת מטרות אלו מבוסס בעיקרו על שילוב שתי מסגרות אקדמיות: המסלול לחינוך מיוחד והחוג לחינוך מיוחד. סגל ההוראה וההדרכה, שואף להקנות למתכשרים להוראה כלים דידיקטיים, פדגוגיים, פרופסיונליים ופרקטיים לצורך יישום עקרונות ההוראה הדיפרנציאלית החיונית למורה המלמד תלמידים עם צרכים חינוכיים מיוחדים, תוך פיתוח דרכים ליישום הנלמד במסגרת החוג, המתמקדים בתכנים עיוניים הנלמדים בשיעורים, בסדנאות בסמינריונים אשר מוקדשים לתחומי הליבה ולתכנים במספר התמחויות בתחום.

בדוח ההערכה העצמית שהוגש על ידי המכללה מוצגת רשימה ארוכה של גני ילדים ובתי ספר מאמנים הכוללים בתי ספר מיוחדים, כיתות מיוחדות בבתי ספר רגילים ושילוב תלמידים עם צרכים מיוחדים בכיתות כלליות.

המלצות הכרחיות

- חיוני לספק לסגל האקדמי בכל הרמות ובכל הסוגים תמיכה ממוקדת במחקר יחד עם עידוד אקטיבי של פרסום בפורומים בינלאומיים בעלי עמדה אקדמית גבוהה.

3.2 סגל התכנית

במכללה מתקיים פורום דיקנים, הכולל את נשיאת המכללה, הדיקנים ומרכזי תוכניות הלימודים. הפורום דן בסוגיות מכללתיות הנוגעות באסטרטגיה לגיוס סגל חדש יחד עם ראש המחלקה לחינוך המיוחד. הוועדה התרשמה כי אוכלוסיית הסגל הטרוגנית מאד, ומעוניינת לחזק את ידה של המכללה בעידוד הטרוגניות זו. הוועדה התרשמה כי הטרוגניות הסגל אינו משקף את הטרוגניות של תלמידי המכללה. הוועדה שמעה כי פורום הדיקנים מעוניינים לגייס חברי סגל מאוכלוסיות שונות, אך מתקשה לעשות זאת. חשוב לציין כי רצוי גם לגייס חברי סגל עם למוגבלויות.

מספר חברי הצוות האקדמי הוא גדול, אך יש לא מעט חברי סגל עם חלקיות יחסית קטנה במכללה ורצוי להמשיך בתהליך איגום משרות המרצים.

המלצות הכרחיות

- על המכללה לגייס סגל אקדמי בעל מגוון רחב של התמחויות.

המלצות רצויות:

- על המכללה להגביר את המגוון בקרב סגל ההוראה על פי הגדרה רחבה יותר של המושג "מגוון".

3.3 תכנית הלימודים

חשוב לציין כי המחלקה לחינוך המיוחד אושרה ב-1997 ועשתה כפרת דרך ארוכה עם תוספת התואר השני בשנת 2011.

במסגרת הלימודים לתואר ראשון להוראה בחנ"מ, קיימים שני מסלולי הכשרה: הכשרה להוראה בחינוך המיוחד במסלול הגן (לידה-שש) והכשרה להוראה בגילאי בתי הספר, בהתאם לחוק החינוך המיוחד (גילאי 6-21). היות והליך ההכשרה להוראה בחנ"מ כולל לימודים עיוניים ולימודי פדגוגיה ופרקטיקה (סדנאות, קליניקות ועבודה מעשית), מבנה ההכשרה פוצל עד לפני מספר שנים בהתאם. כל ההכשרה להוראה בחנ"מ, מתנהלת במסגרת המחלקה לחנ"מ שבראשה עומד ממונה אחד.

הסבת אקדמאים: בנוסף לסטודנטים הלומדים במשך ארבע שנים את תוכנית ההכשרה להוראה בחנ"מ בגיל הרך או בבתי הספר, מלומדים סטודנטים אשר למדו בעבר תואר אקדמי אחר, ומטרתם לעשות הסבה להוראה בחנ"מ. עבור סטודנטים אלו פותחה תוכנית לימודים להסבת אקדמאים למשך שנתיים, הכוללת את כל תחומי הליבה בחנ"מ, בשילוב לימודי הפדגוגיה והקליניקות השונות להכשרה מעשית.

על פי דיווחי המכללה, תוכנית הלימודים להוראה בחינוך המיוחד השיגה ברובה את מטרותיה ואת יעדיה. הדבר בא לידי ביטוי באופן שוטף במשובים שמרצי החוג מקבלים מדי סמסטר, המעידים על שביעות רצון רבה מרוב המרצים. המכללה מדווחת כי ישנן תגובות חיוביות מבתי ספר ומפקחות על גני הילדים שקולטים את הסטודנטים באשר לרמת ההבנה והיישום שלהם בכל הנוגע להוראת תלמידים עם צרכים מיוחדים.

בשנה א כל הסטודנטים במכללה לומדים שילוב והכלה ועל לקויות "קלות". לא מובן לנו מדוע הנושא של הכלה והשתלבות מתמקדת רק בלקויות אלו. בשנה זו אין עבודה מעשית. אולם מערכים ימי עיון, סדנאות, סימולציות, סיורים בבתי ספר ובכיתות לחינוך מיוחד. בעייתי בעינינו כי המכללה רואה את נושא ההכלה בעיקר שייך ללקויות הנפוצות והפחות מאתגרות.

בשנה ב נלמדים קורסים נפרדים בהתייחס למסלול שנבחר, רב גילי או הגיל הרך [מסלול גננות] וחינוך מיוחד. בתכנית להסבת אקדמאים לומדים במהלך שנה אחת מרוכזת, או במשך שנתיים במידה ונדרשים להשלמות קורסים.

המלצות הכרחיות

- יש להוסיף קורסי בחירה בתחום לקויות מורכבות.
- יש להוסיף קורסים בנושאים של הכלה והשתלבות ושינוי מעמד המורה בחינוך המיוחד בעידן של הכלה והשתלבות.
- על המכללה לבחון מחדש את דרכי הערכת הסטודנטים במבחנים ובעבודות.
- חשוב לספק קורסים על עבודת המורה בחינוך המיוחד כחלק מצוות בין מקצועי.

3.4 הכשרה מעשית

בביקור במכללה נפגשנו עם המדריכות הפדגוגיות והתרשמו מאד ממסירותן ויכולתן לזהות קשיים אצל תלמידיהן ולעבוד איתם כדי לשפר את היכולת המקצועית שלהם. מתקיימים סיורים בכיתות של החינוך המיוחד. בשנה ב' העבודה מעשית פעמים בשבוע, כאשר ההשמה נעשית במשותף עם הסטודנטית. שעורי הפדגוגיה נערכים במתכונת סדנא. המדריכות הפדגוגיות בונות יחד עם הסטודנטיות פרויקטים, נעשה שימוש בטכנולוגיה ומעודדים

המדריכות הפדגוגיות נפגשות בהתאם לשנתון הנלמד, מתאימות את הסילבוסים. קיים שיתוף פעולה בין המדריכות לסגל המרצה. יחד עם זאת נראה כי חסר תיאום בין המרצים ומנחי העבודות הסמינריוניות בתכנית הלימודים הקורסים מתייחסים לנושאים כלליים, הוראה מתקנת, לקויות קלות ולקויות מורכבות, בעיקר בנושא האוטיזם.

בנוסף, המדריכות הפדגוגיות דיווחו כי חסר להן שעות פיזיות להיות בכיתה ולצפות בהתנסות.

התרשמנו מהתפיסה המגובשת של המדריכים הפדגוגים הכוללת הן מרכיבים תיאורטיים המותאמים לחזון המכללה, והן תחושת מחויבות והזדהות עם תהליכי ההכשרה המעשית של הסטודנטים. ניכרת המסירות של המדריכים. ות והתרשמנו כי הם משקעים רבות בהדרכת פרחי ההוראה וכי הם זמינים ונגישים למודרכים שלהם. מערך ההדרכה מתקיים הן במכללה והן בבתי הספר והתרשמנו מן המסירות של המדריכים. ות להנגיש את הלימודים התיאורטיים יותר לעבודת השדה.

מעבר לעבודה המעשית המורכבת של המדריכים, התרשמנו כי הם מעוניינים ללוות את עבודת ההדרכה שלהם במחקר וכי המכללה תומכת ומעודדת ליווי מחקרי, אף על פי שליווי זה מתמקד בעיקר במחקרי פעולה. ברור היה לנו כי המדריכים מודעים לשינויים במקצוע של המורה לחינוך המיוחד מאז תחילת הרפורמה של הכלה והשתלבות, ומערך ההדרכה משקף את השינוי הארגוני המקיף הקיים במערכת החינוך. התרשמנו כי המדריכים מכשירים את המודרכים הן לחינוך מיוחד מכיל ואינטגרטיבי והן לחינוך מיוחד נפרד וסגרטיבי.

במכללה ניתנת סדנת בחירה בנושא של קשיי התנהגות ו/או ניתוח התנהגות, אך תחום זה אינו תחום חובה לכל פרחי ההוראה. אף על פי שסדנה זו אינה חובה, היא מאד מבוקשת בקרב הסטודנטים.

על אף המבנה הדמוגרפי הרב תרבותי, לא מצאנו שצוות ההדרכה משקף את הרב תרבותיות של קהילת הסטודנטים או המבנה האתני/תרבותי של מדינת ישראל באופן כללי, והדרום בפרט. כל המדריכים מגיעים מן המגזר היהודי וכולם דוברי עברית כשפת אם או כשפת עבודה עיקרית.

המלצות הכרחיות

- הרחבת הייצוג והמגוון בקרב המדריכים, המרצים ומקבלי החלטות האדמיניסטרטיביות והניהוליות, הן מבחינה אתנית, והן מבחינת שפת ההדרכה.
- קיום סדנאות על פדגוגיות מתקדמות ושונות מן הפדגוגיה הקלאסית הקיימת.

- קיום הכשרה לפרחי הוראה כדי שיוכלו לשמש כמדריכים למורים בחינוך הכללי.
- הרחבת הראיה המחקרית מעבר למחקרי פעולה.

3.5 סטודנטים ובוגרים

הסטודנטים ציינו כי קיבלו כלים טובים לעבודה וכי יש קישור בין התיאוריה למעשי. הסטודנטים והבוגרים ציינו כי הם חשים שאחווה זה בית, היתה אוזן קשבת וקבלו מענה לשאלות ולקשיים, והמרצים באו לקראתם. הסטודנטים יות ציינו שיש להן קשר טוב עם המרצים, הן חשות עם ביטחון בכיתה, מקבלות ליווי צמוד ומשוב משמעותי והמד"פיות שומרות איתן על קשר. על אף שהמכללה עושה מאמצים להפגיש בין תלמידים בשנתונים שונים ואפילו בין התואר הראשון והתואר שני, לא ראינו עדות כי המכללה מנסה ליזום מפגשים מבוססים עם הבוגרים.

הסטודנטיות ציינו שיש דרישות אקדמיות גבוהות ורמת לימודים גבוהה, אך חשוב לציין כי לחלק ניכר מאד של סטודנטים יש ציונים מאוד גבוהים (דבר המעיד על אינפלציה של ציונים).

לצד התנסות בסימולציות שהיא מבורכת, חסר ההיבט התיאורטי של ניהול כיתה והתמודדות עם בעיות בכיתה.

הסטודנטים בעלי גישה מאוד חיובית כלפי למכללה, דיווחו כי מדור הרישום נפלא, המכינה הקדם אקדמית טובה, מכינה לתואר וגם מכירים בקורסים של המכינה במהלך הלימודים, המרצים איכותיים, נגישים וזמינים ותמיד משקיעים עוד זמן להסביר ולעזור גם בתחומים אישיים. מתוך השיחה עם הסטודנטים ובוגרים עלה כי הם מרגישים שהמכללה דואגת להם מעבר ללימודים. בוגרים רבים ששוחחנו איתם סיפרו שהם שומרים על קשר עם המכללה ואף מקבלים פרחי הוראה לאימוני הוראה בכיתותיהם.

אוכלוסיית הסטודנטים מגוונת וכוללת גם לסטודנטים מהחברה הערבית והבדואית, סטודנטים עם צרכים מיוחדים, וסטודנטים יוצאי אתיופיה.

הבוגרים סיפרו על היחס חיובי בנוגע למכללה ובין היתר צוין כי המרצות העשירו ותמכו במהלך כל ההכשרה.

ניכר כי ישנו קשר מתמשך בין הבוגרות לסגל המכללה, עם זאת לא קיים מנגנון מוסדי למעקב וקשר עם הבוגרים. יש לפעול להרחבת הקשר המסודר עם הבוגרים וחשיפת הסטודנטים הקיימים לבוגרים.

המלצות הכרחיות

- יש להרחיב את הסימולציות לנושאים כגון ניהול כיתה, תמיכה בהתנהגות חיובית וייעוץ למורים המכילים.

המלצות רצויות

- יש להוסיף לתכנית הלימודים קורס אחד לפחות על ניהול כיתה.
- יש לפעול להרחבת הקשר המסודר עם הבוגרים וחשיפת הסטודנטים הקיימים לבוגרים.

3.6 מגוון

ניכרת העובדה כי המכללה תומכת ברב תרבותיות אתנית ודתית בקרב הסטודנטים. התרשמנו כי הצוות של המכללה מודע ורואה חשיבות בקיום מגוון בקרב התלמידים. בשיחות עם התלמידים והבוגרים היה ברור כי גם הסטודנטים וגם הבוגרים מרגישים כי המכללה רואה במגוון עיקרון פדגוגי ואקדמי. אוכלוסיית המכללה מגיעה מאזור הדרום וכוללת סטודנטים יהודים ממגזרים שונים, סטודנטים ערביים מוסלמיים ונוצרים ובדואים. לא שמענו כי המכללה עושה מאמצים לגייס סגל (ניהולי, הוראתי, הדרכת) ממגזרים שונים עם ובלי מוגבלויות שמייצגים את המגוון המלא בחברה הישראלית.

מנהלי התוכניות והמרצים שפגשנו באים מן המגזר היהודי וכולם דוברי עברית כשפת אם או כשפת עבודה עיקרית. ניכר גם כי השילוט במכללה כמעט תמיד בעברית. לא קיבלנו תשובה מצוות ההנהלה לגבי נושא זה והתרשמנו כי הנהלת המכללה רואה את נושא המגוון כחשוב, אך מצומצם.

המלצות הכרחיות

- הגברת המגוון בצוות ההוראה וההדרכה.
- הרחבת מושג המגוון מעבר למובן האתני/דתי/שפתי.

המלצות רצויות

- חשוב כי מרצים ומדריכים מקבוצות שונות ילמדו וידריכו תלמידים מרקעים שונים.
- שילוב של אנשים עם מוגבלויות בצוות ההנהלה, ההוראה וההדרכה.

3.7 תשתיות

המכללה פועלת לשיפור והרחבת התשתיות הפיזיות ואספקת ציוד נדרש ברמה גבוהה. במשך ביקור הוועדה, ביקרנו בספריית המכללה שכללה אוסף משמעותי של כותרים ומשאבים. לתשתית האלקטרונית בספריית המכללה עם חיבורים למאגרי מידע הרלוונטיים בתחום. בנוסף, התרשמנו כי המכללה מנצלת טכנולוגיות

רלוונטיות עבור למידה מקוונת ולמידה מרחוק (Zoom, Moodle וכד'). שוחחנו עם צוות הספרייה והתרשמנו שאנשי הצוות מסוגלים לתת הדרכה וייעוץ ברמה מקצועית.

חלק מן הכיתות הנן "כיתות החכמות" אך על פי דיווח המכללה, טרם הושלמה שדרוג כל הכיתות ותשתיות רבות של המכללה טרם עברו שדרוג.

בזמן הביקור ביקרנו במרכז לסימולציות - הוועדה התרשמה באופן חיובי. גם בשיחה על תלמידי המכללה, השימוש במעבדת הסימולציות צוין כנקודת חוזק ספציפית של הלימודים.

המלצות רצויות

- על המכללה לפעול לשדרוג כל הכיתות לכיתות חכמות.
- על המכללה לפעול לשדרוג כלל התשתיות והכיתות במכללה.

3.9 מחקר

המכללה פועלת לעידוד יזמות ולחדשנות טכנולוגית בקב הסטודנטים ודרך סימולציות ודרכי למידה מגוונים, אך אף על פי כי המכללה מעודדת מחקר אישי של חברי הסגל, קיים מוקצה תקציבית ייעודית עבור מחקר. נערכים ימי עיון וניתנים עידכונים בנושאי קול קורא למחקר. אמנם אין שעות שניתנות לביצוע מחקר, אך ישנה אפשרות להורדת שעות הוראה לסגל שפעיל מחקרית. במבט על הפרסומים האחרונים של חברי הסגל, ניכר כי חלק ניכר מחברי הסגל עוסק בעיקר במחקר איכותני, אף על פי כי חלק מן הסגל האקדמי מתפרסם בכתבי עת בדירוגים בינלאומיים גבוהים, חלק של פרסומים הם בכתבי עת בעלי דירוגים אקדמיים נמוכים, וחלק ניכר הם בספרים (ללא דירוג בינלאומי). המכללה, באופן כללי, והיחידה לחינוך מיוחד בפרט, רואים את עצמם כגופים אקדמיים מובילים במרחב הגיאוגרפי של מרכז-דרום הארץ. בנוגע לפרסום מחקרים, דיקן בית הספר לחינוך וראש המחלקה לחינוך מיוחד החלו בשנה"ל תשפ"א לערוך פגישות אישיות עם כל מרצה על מנת ללמוד על תחומי המחקר המעניינים אותם, אפשרויות להשתלבות בקבוצות מחקר ולהגדיר במשותף מטרות התקדמות אקדמית אישית. בעקבות תהליך ראשוני זה, שתי מדריכות פדגוגיות החלו לימודים לתואר שלישי. תהליך זה של ליווי אישי יקבל עדיפות רבה יותר בשנה"ל תשפ"ב, בד בבד עם קיום מפגשי המחלקה בהם מרצים יציגו את תחומי המחקר שלהם ופרסומים אחרונים. יתרה מכך, מרצים בכירים במחלקה הביעו את הסכמתם ללוות את המרצים החדשים בהנחיה ראשונית של ביצוע מחקרים, פרסומם ובניית שיתופי פעולה מחקריים. בנוגע לפרסום מחקרים, דיקן בית הספר לחינוך וראש המחלקה לחינוך מיוחד החלו בשנה"ל תשפ"א לערוך פגישות אישיות עם כל מרצה על מנת ללמוד על תחומי המחקר המעניינים אותם, אפשרויות להשתלבות בקבוצות מחקר ולהגדיר במשותף 2 מטרות התקדמות אקדמית אישית. בעקבות תהליך ראשוני זה, שתי מדריכות פדגוגיות החלו לימודים לתואר שלישי. תהליך זה של ליווי אישי יקבל עדיפות רבה יותר בשנה"ל תשפ"ב, בד בבד עם קיום מפגשי המחלקה בהם מרצים יציגו את תחומי המחקר שלהם ופרסומים אחרונים. יתרה מכך, מרצים בכירים במחלקה הביעו את הסכמתם ללוות את המרצים החדשים בהנחיה ראשונית של ביצוע מחקרים, פרסום

ובניית שיתופי פעולה מחקריים. על אף ההצהרה כי המכללה שואפת להוביל שינוי מהותי בחינוך ובחברה באמצעות מחקר וחדשנות, המרצים שעמם שוחחנו סיפרו לנו כי לעיתים קרובות הם לא נהנים מתמיכה מספיקה בנושא.

חלק מסגל המרצים אינו עוסק במחקר, ועל כן ממעיט בפרסום מאמרים אקדמיים. הוועדה סבורה שיש לפעול ברמת המכללה לעידוד מרצים לביצוע עבודה מחקרית ולפרסום אקדמי בכתבי עת שפיטים.

המלצות הכרחיות

- יש לפעול ברמת המכללה לעידוד מרצים לביצוע עבודה מחקרית ולפרסום אקדמי בכתבי עת שפיטים.

המלצות רצויות

- יש לשלב ממצאי מחקר עדכניים בתהליך ההכשרה של המורים והגננות לעתיד.
- רצוי לספק לסגל האקדמי זמן ותמיכה מעשית בביצוע מחקרים ולימוד מתודולוגיות חדשות.
- יש לפעול לעידוד פרסום בכתבי עת בעלי פרופיל אקדמי בינלאומי גבוה.

פרק 4: סיכום והמלצות

הסוגיות המרכזיות שעלו בדיון משותף מאורגנות ומוצגות לפי נקודות חוזק ונקודות לחיזוק.

נקודות חוזק :

- ניכר שהמכללה מכוונת למחקר, ובמידת האפשר ישנה תמיכה בעבודת מחקר של חברי הסגל.
- תשתיות המכללה משתפרות משנה לשנה.
- התרשמנו מהמסירות של המדריכות הפדגוגיות וניכר כי קיים קשר אישי חזק עם הסטודנטיות.
- במכללה יש מגוון תלמידים ממגזרים שונים, תרבויות שונות, אזורים שונים, וסוגי ישובים שונים.
- במכללה לומדים תלמידים עם מוגבלויות אשר מקבלים סיוע ותמיכה מהמכללה.

נקודות לחיזוק:

- לדעת הוועדה חסרים קורסים בניתוח התנהגות יישומי, ניהול כיתה, ותמיכה. התייחסות למגוון התנהגויות ובעיות משמעת.
- על הסגל להמשיך לחקור ולא רק ללמד.
- יש מקום לעדכן את הסילבוסים של הקורסים, להקפיד על כתיבת מקורות תקינה

המלצות הכרחיות

- חיוני לספק לסגל האקדמי בכל הרמות ובכל הסוגים תמיכה ממוקדת במחקר יחד עם עידוד אקטיבי של פרסום בפורומים בינלאומיים בעלי עמדה אקדמית גבוהה.
- על המכללה לגייס סגל אקדמי בעל מגוון רחב של התמחויות.
- יש להוסיף קורסי בחירה בתחום לקויות מורכבות.
- יש להוסיף קורסים בנושאים של הכלה והשתלבות ושינוי מעמד המורה בחינוך המיוחד בעידן של הכלה והשתלבות.
- על המכללה לבחון מחדש את דרכי הערכת הסטודנטים במבחנים ובעבודות.
- חשוב לספק קורסים על עבודת המורה בחינוך המיוחד כחלק מצוות בין מקצועי.
- הרחבת הייצוג והמגוון בקרב המדריכים, המרצים ומקבלי ההחלטות האדמיניסטרטיביות והניהוליות, הן מבחינה אתנית, והן מבחינת שפת ההדרכה.
- קיום סדנאות על פדגוגית מתקדמות ושונות מן הפדגוגיה הקלאסית הקיימת.
- קיום הכשרה לפרחי הוראה כדי שיוכלו לשמש כמדריכים למורים בחינוך הכללי.
- הרחבת הראיה המחקרית מעבר למחקרי פעולה.

- יש להרחיב את הסימולציות לנושאים כגון ניהול כיתה, תמיכה בהתנהגות חיובית וייעוץ למורים המכילים.
- הגברת המגוון בצוות ההוראה וההדרכה.
- הרחבת מושג המגוון מעבר למובן האתני/דתי/שפתי.
- יש לפעול ברמת המכללה לעידוד מרצים לביצוע עבודה מחקרית ולפרסום אקדמי בכתבי עת שפיטים.

המלצות רצויות

- על המכללה להגביר את המגוון בקרב סגל ההוראה על פי הגדרה רחבה יותר של המושג "מגוון".
- יש להוסיף לתכנית הלימודים קורס אחד לפחות על ניהול כיתה.
- יש לפעול להרחבת הקשר המסודר עם הבוגרים וחשיפת הסטודנטים הקיימים לבוגרים.
- חשוב כי מרצים ומדריכים מקבוצות שונות ילמדו וידריכו תלמידים מרקעים שונים.
- שילוב של אנשים עם מוגבלויות בצוות ההנהלה, ההוראה וההדרכה.
- על המכללה לפעול לשדרוג כל הכיתות לכיתות חכמות.
- על המכללה לפעול לשדרוג כלל התשתיות והכיתות במכללה.
- יש לשלב ממצאי מחקר עדכניים בתהליך ההכשרה של המורים והגננות לעתיד.
- רצוי לספק לסגל האקדמי זמן ותמיכה מעשית בביצוע מחקרים ולימוד מתודולוגיות חדשות.
- יש לפעול לעידוד פרסום בכתבי עת בעלי פרופיל אקדמי בינלאומי גבוה.

חתימות:

פרופ' טלי הימן

פרופ' תום גומפל

נספח 1 – סדר יום ביקור הוועדה

שעה	הגורם עמו נפגשים	שמות המשתתפים
09:00-09:30	מפגש פתיחה: הנהלת המוסד (ללא ראש התוכנית)	פרופ' יפעת ביטון-נשיאת המכללה ד"ר אתי גרובגלד-מנכ"לית המכללה
09:30-10:00	דיקני בתי ספר	פרופ' אורית אבידב אונגר – דיקן בית הספר לחינוך פרופ' גבי שפיר – דיקן בית הספר לתארים מתקדמים
10:00-10:15	הפסקה	כיבוד לבוקר
10:15-10:40	ראש המחלקה לחינוך מיוחד בתואר ראשון ראש ההכשרה הקלינית בחינוך מיוחד ראש התוכנית לחינוך מיוחד בתואר שני	ד"ר היידי פלביאן ד"ר ריבי פריי פרופ' אלכס קוזולין
10:45-11:30	סגל ליבתי	פרופ' עמוס פלישמן - מרצה בתואר הראשון והשני ד"ר ארז מילר - מרצה בתואר הראשון והשני ד"ר יעל ברק-לוי – ראש המחלקה לגיל הרך, מרצה בתואר הראשון והשני ד"ר אביטל רותם - מרצה בתואר השני (בשנת הגשת הדוח לימדה גם בתואר הראשון)
11:35-12:15	מדריכים פדגוגיים	ד"ר ערן עוזיאלי ד"ר חני שור-אדלשטיין ד"ר עידית גליקו ד"ר סיון אבני גב' מאיה רון- עזרא גב' נעמה שורץ גב' אתי יונגרורט
12:15-13:00	ארוחת צהרים- פגישה סגורה של הוועדה	כיבוד חלבי לצהרים
13:00-13:45	סיור במרחב פיזיטלי במרכז הסימולציה	
13:45-14:15	סטודנטים וסטודנטיות	תואר ראשון: בר עטיה אסתר רווח קטי אלמקייס שילת חן אביב אביבה מנגיסטו תואר שני: אוריאן בר אביטל ברון נועה מנשה
14:15-14:45	בוגרים ובוגרות	תואר ראשון: לירוז קוסקס, רם אלוש, אוראל בן נעים, ליהי אילוז, ענאל שמלה תואר שני: אולגה דרחובסקי, חגית בלומנטל, לילך זלבסקי
14:45-15:15	הפסקה	כיבוד קל
15:15-15:45	מפגש סיכום: הנהלת המוסד והתכנית	פרופ' יפעת ביטון, ד"ר אתי גרובגלד, , פרופ' אורית אבידב אונגר, פרופ' גבי שפיר, פרופ' אלכס קוזולין, ד"ר ריבי פריי